

# שיעור לפני חו"ר הכולל ותלמידי הישיבה

## יום ב' כ"ב מנ"א תשנ"ז

**אמנם** הקצוה"ח שם מיישבו וז"ל ובתומים ראיתי שהתפלל מאד על דין זה דכיון דכידו ממון חצירו ולוקחו צידו לעכבו הרי הוא רשע דחמס ולא ידעתי הצדל צין כופר בפקדון דזהיתר צא לידו ומ"מ הואיל וכופר פסול לעדות וזה לקח ממון חצירו צאיסור וכופר צו ואינו מחזירו יהי כשר לעדות וכו' והנראה לי צזה דאינו דומה כלל לכופר בפקדון דהגונב מן הגנב לא הוי גזלן ואפי' לר"ח דקיי"ל כווחי' דאס צא אחר ואכלו רצה מזה גוצה היינו דוקא אס אכלו ומשום מזיק דאכתי דנגזל הוא אצל מחמת גזלן לא מחייב, עכת"ד.

**ובנתיבות** שם גם מודה לדברי הקצוה"ח דהשני לא נעשה גזלן מ"מ ס"ל דאס השני עשה שינוי ודאי דהוי גזלן דע"י שינוי הוציא מרשות צעליו והוי גזילה חדשה ולפי"ז כתב שם דצהא דגזל ולא נתיאשו הצעלים וצא אחר ואכלו רצה מזה גוצה רצה מזה גוצה היינו לאו משום מזיק גרידא וכדברי הקצוה"ח אלא גם משום גזלן דכיון דעשה שינוי צזה א"כ הוציאו מרשות צעלים וקנאו ושפיר הוי גזלן.

**ולפי"ז** יצא לנו צהא דגזל אחרוג מעכו"ס וצא אחר וגזלו ממנו. לדברי התומים השני מיקרי גזלן וא"כ ודאי לא יצא צזה דהוי גזלן כמו הראשון אצל לדברי הקצוה"ח שהשני הוי רק מזיק היינו דיש עליו עליו חיוב השצה ומאחר שאינו משיצו הרי הוא חייב אצל כל

קשה לומר כאן צפני ציצור ח"ח מופלגים וגדולים צתורה וציראה גם כי חצל על זמנס היקר שצאפשרותם ללמוד צינתיים שצודאי יהיה להם יותר לתועלת, אלא דיש דין דאין מסרצין ומאחר שהפצירו מוכרחים לומר משהו.

**הפוסקים** דנים צאחד שגזל אחרוג מעכו"ס אס יוצא צו יד"ח או דהוי כאחרוג הגזל ואינו יוצא. ולפי המא"ד דגזל עכו"ס אסור מה"ת ודאי דאינו יוצא אלא לפי המא"ד דגזל עכו"ס אינו אסור מה"ת כתב המג"א צסי' תרל"ז דאעפ"כ אינו מיקרי שלכם ואין יוצאים צו.

**אמנם** אס צא אחר וגזלו מאותו שגזלו מהעכו"ס יש לדון אס השני יוצא צו, והנה צגמ' צ"ק (קיא ע"צ) איתא אר"ח גזל ולא נתיאשו הצעלים וצא אחר ואכלו ממנו רצה מזה גוצה ורצה מזה גוצה מאי טעמא כל כמה דלא נתיאשו הצעלים צרשותיה דמריה קאי ופירש"י דזה שאכלו נעשה כגזלן מצעליו, ע"כ. וכן נפסק צש"ע חו"מ (סי' שס"א) דרצה מזה גוצה ורצה מזה גוצה.

**אלא** דהתומים צחו"מ סי' ל"ד מקשה דהרמ"א שם סעיף ז' פסק החולק עם הגנב אינו נפסל לעדות וקשה דהרי לפי דברי רש"י הנ"ל מיקרי גנב כיון דעדיין הוא צרשותו של צעלים וא"כ מ"ט אינו נפסל לעדות, ונשאר שם צצ"ע.

זה הוא רק בישראל דיש חיוז השצה משא"כ  
בעכו"ם שאין חיוז השצה ואף דגול עכו"ם  
אסור אצל מנות השצה אין צוה א"כ שפיר  
ינא השני יד"ח באחרוג זה.

**והנה** צטור סי' שמח מציא וז"ל שאלה  
לא"א הרא"ש ז"ל ששאלת ראובן  
שאמר לשמעון הצרת ממני השיבו שמעון  
ראית זה א"ל ראובן לא אלא כך אני סבור  
שוב צירר ראובן דבריו שאשתו לקחה חפצים  
מצימו השליכתם דרך חלון לחצר אחרת ושמעון  
סייע לאשתו להוליכן משום שהיא אחותו.  
תשובה מן הדין לא היה לחייב לשמעון שבועה  
דכיון שא"ל ראובן לא ראיתי אצל אני סבור  
שגנבה הו"ל טענת שמא ואין נשבעין על  
טענת שמא ואף על מה שסייע לאשת ראובן  
להוליך הצגדים אין לחייבו כי מיד שהגביהה  
החפצים ע"ד לגנוב קנאתם אפי' צרשות  
בעלים וכיון שנתחייבה בהגבהתם תו לא מיחייב  
שמעון צמה שסייע להוליכם דלא נחזין לקנות  
בהגבהתו, ע"כ.

**מדברי** הרא"ש אלו משמע לכא' דלא  
בהקצות דהרי כתב הטעם ששמעון  
אינו חייב הוא משום דלא כיון לקנותו ומשמע  
דאם עשה מעשה קנין נקרא גנב.

**ובשו"ע** חו"מ סי' ע"א סעיף ז' כתב  
המחבר והוא מתשובות הרשב"א  
המחרים לא לימא כל מאן דגזליה אלא כל  
מאן דאיתיה לגזילה צידה ולא מהדר, והטעם  
צוה דלא אגזלן לחודיה קאי הקללה אלא גם  
אמי שנתנו לו הגזילה והיא צעינא צידו דלא  
קנאה.

**מדברים** אלו נראה דהמחבר ס"ל כדעת  
הקצות דהגזלן השני אינו גזלן

ולכן לא לימא כל מאן דגזליה דהרי אפשר  
מי שהוא צידו ואינו נקרא גזלן והיינו זה  
שלקחו מהגזלן הראשון.

**ראולי** אפשר לומר צוה דבגמ' צ"ק (דף  
י"א ע"א) איתא אין שמין לא לגנב  
ולא לגזלן אלא לנזקין ואני אומר אף לשואל  
ואצא מודה לי, ובתוס' שם (ד"ה אין) כתבו  
לצאר הטעם צוה דגנב וגזלן קנו מיד כשהוציאו  
מרשות בעלים אצל מוזיק לא נתחייב אלא כמו  
שהזיק וה"ט דמ"ד אף לשואל כיון דחייב  
באונסין נמא שקנאו משעה שהוציאו מיד  
הבעלים והדמים הוא דנתחייב כמו גנב וגזלן,  
ע"כ.

**ובבמס'** סנהדרין (דף קיב ע"א) איתא אמר  
רב חסדא פקדונות של אנשי עיר  
הנדחת מותרין ה"ד אי לימא דעיר אחרת  
ואיתנהו צגוה פשיטא דמותרין לאו שללה הוא  
ואלא דידהו ואיתנהו צעיר אחרת אי דנקצצין  
לחוכה אמאי מותרין ואי אין נקצצין לחוכה  
הא אמרה חדא זימנא לא לעולם דעיר אחרת  
דמפקדי בחוכה והכא צמאי עסקינן כגון  
דקביל עליה אחריות מהו דתימא כיון דקביל  
עליה אחריות כדידיה דמי קמ"ל.

**במצא** לפי"ז דר"ח ס"ל דצאופן שקיבל עליו  
אחריות הוי כדידיה ואף היו חייבים  
לשרפס לולי שמיעטה הכתוב והיינו כיון דקיבל  
עליו אחריות וחייב באונסיה הוי כדידיה. והוי  
כמא"ד צ"ק דאף לשואל שמין מטעם דכיון  
דחייב באחריותה קנאה באונסין.

**ובבמס'** חולין (דף מ ע"א) איתא אמר רב  
הונא היתה צהמת חצירו רבוצה לפני  
עבודת כוכבים כיון ששחט צה סימן אחד  
אסרה וכחצ רש"י ז"ל רבוצה לא מיבעיא

עומדת דכשהגציה והרציה קנאה זהגצה ונעשית שלו אלא אע"ג דרצוה ולא קנאה אסר לה צמעשה, והתוס' שם (ד"ה רצוה) חולקים על רש"י וכתבו דכי הגציה נמי לא קנה לה לענין שתחשב שלו אם אין אדם חוסר דבר שאין שלו ואין קנוי לו אלא להתחייב צאונסין.

**במצא** דלרש"י כי אגצה קניה וכיון דקניה לגבי להתחייב צאחריותה הווי שלו גם לענין שיכול לאסרה, והיינו דלא כהתוס' צ"ק (י"א ע"א) שביארו דלמ"ד לשואל אין שמין היינו משום דאף דקנאו לענין להתחייב צאונסין מ"מ לא הוי כשלו ממש ולכן אין שמין.

**ועפ"י** ז' נראה לומר דהרש"י לשיטתיה אזיל, דהרי לכאורה יש להקשות בהא דפירש רש"י אהא דאמר ר"ח רצה מזה גוצה רצה גוצה דהיינו משום דהשני הוי כגזול מצעליו, וקשה דהרי איתא בגמ' דשניהם אינם יכולים להקדישו זה משום שאינו צרשותו וזה משום שאינו שלו, וא"כ נמצא דהצעה צ"כ כיון דאינו צרשותו א"כ לא הוי לגמרי ידיה וא"כ למה הוי השני גזול (וכבר הקשה כן הקצוה"ח שם), אלא די"ל בזה דהרש"י לשיטתיה אזיל דס"ל צמס' חולין דאף אם רק נמחייב צאונסיה הוי כדידיה לגמרי, ובאמת זוהי שיטת רב חסדא צסנהדרין דס"ל דצקבלת אחריות הוי כדידיה ממש, וע"כ שפיר פירש רש"י בדברי ר"ח הכא דהשני מיקרי גזול וה"ט דאף אם לא הוי לגמרי של הצעלים דאינם יכולים להקדישו מ"מ כיון דיש לו עוד קצת רשות בזה הוי כדידיה לגבי זה שהשני מיקרי גזול.

**ובאמת** החולקים על ר"ח וכדאיתא בגמ' חולין (קלד ע"א) אהא דאיתא שם

צמחני' אמר מכור לי בני מעיה של פרה והיו בהן מתנות נותנן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים לקחתן הימנו צמשקל נותנן לכהן ומנכה לו מן הדמים, ואמרו צגמ' אמר רב לא שנו אלא ששקל לעצמו אצל שקל לו הטבח הדין אף עם הטבח ורב אסי אמר אפי' שקל לו הטבח הדין עמו לימא צדרב חסדא קא מיפלגי דאמר ר"ח גזל ולא נתייבשו הצעלים וצא אחר ואכלו רצה מזה גוצה רצה מזה גוצה דמר אית ליה דר"ח ומר לית ליה דר"ח, ע"כ.

**במצא** דדברי ר"ח צמחלוקת שנויה וצוה אפ"ל דלכן פי' רש"י בדברי ר"ח דהשני הוי גזול (וכן פירש גם רש"י שם צחולין וז"ל רצה מזה גוצה דכיון דקודם יאוש אכלו זה האחרון הוה ליה איהו גזול עלייהו דהא כל מקמי יאוש צרשותיהו דמרייהו קיימי כל היכא דאיתנהי, עכ"ל) והיינו דר"ח לשיטתו דגם ע"י קבלת אחריות גרידא הוי כשלו לגמרי משא"כ אותם החולקים על ר"ח ס"ל כפי שכתבו התוס' צחולין דע"י קבלת אחריות גרידא לא הוי כשלו ממש וא"כ ה"ה הכא צגזל ולא נתייבשו הצעלים וצא אחר ואכלו כיון דהצעלים לא הוי כשלהם לגמרי ואינם יכולים להקדישו וע"כ צאמת ל"א דרצה מזה גוצה רצה מזה גוצה אלא דוקא מהראשון.

**ובזה** יוצנו דברי הקצות שם צסימן ל"ד שכתב לצאר החילוק צין גונצ מן הגנצ לכופר צפקדון דהגונצ מן הגנצ פטור מן הכפל והיינו טעמא דכתי' וגונצ מצית האיש וזה אינו צרשותו דאינו יכול להקדישו, ולכן אין השני נקרא גנצ, משא"כ הכופר צפקדון דהוי שומר ויכול להקדישו והגונצ מצית שומר חייב כפל ושפיר הוי גזול.

לגזוה וכו' הוה הקדש כחקפה דכיון דשחק  
אודוי אודי ליה והוה הקדש או דילמא הקדש  
לא הוה כחקיפה, דלמא ינווח בשציל דכריו.

**ולכאור' י"ל דב' הצדדים תלוי בפלוגתא**  
צעה"מ והרמב"ן, דהאיבעי' הוא

אי נימא דכיון דשחק אודוי אודי ליה וכיון  
דהודה לו הוה שלו וכדעת הצעה"מ וממילא  
יכול להקדישו או נימא דאף דאודי ליה מ"מ  
כיון דאינו צרשמו אינו יכול להקדישו דלא  
הוה הצעלים עליו וכדעת הרמב"ן.

**ולגבי אחרוג גם י"ל כן, באופן שגזל אחרוג**  
ואח"כ הודה לצעלים שגנבו ממנו אך  
עדיין לא החזירו וזוה י"ל דתלוי בפלוגתא  
הצעה"מ והרמב"ן דלהצעה"מ כבר הוה של  
צעלים ויוכל לזאת זו ולהרמב"ן לא.

**ובזה יובן מה דהוצא בספר משאח משה**  
ס' תרנ"ז להסתפק באחד שגזל אחרוג  
ואח"כ פייסו לבעה"ז אי נימא דינא למפרע  
או לא ולכא' קשה דאין נימא שינא למפרע  
והרי אז לא הוה שלו ועכשיו הוה כמשלם  
גזילתו או נתנו לו במחנה.

**אבל לפי הנ"ל אפ"ל דמיירי באופן דאודוי**  
אודי ליה אלא שעדיין נמנא צרשמו  
ורק לאחר שינא זו החזירו וע"ז הספק אם  
ינא למפרע או לא וזוה אפ"ל שתלוי בפלוגתא  
הנ"ל של הצעה"מ והרמב"ן.

**וביאור הדברים הוא דהגונז מן הגנז מאחר**  
דאין הצעלים יכולים להקדישו א"כ  
לא הוה לגמרי כדידהו ולכן הגונז מן הגנז  
פטור מן הכפל דלא מיקרי גזלן משא"כ  
צשומר כיון דיכול להקדישו הוה שלו לגמרי  
ולכן חייב כפל.

**אלא דרש"י ס"ל דלר"ח כיון דקצת רשות**  
יש לו לצעלים עליו א"כ שפיר הוה  
שלו דר"ח לשיטתו צסנהדרין וע"כ ס"ל דהשני  
הוה גזלן ורצה מזה גוצה רצה מזה גוצה.

אוצר החכמה

**והנה אם הגזלן הראשון הודה צגניצמו**  
והצעלים יכולים לקחתו ממנו ואח"כ  
צא אחר וגנבו ממנו דעת הבעל המאור צזה  
דמאחר והודה הוה אכלו כפקדון והרי זה  
צרשות הצעלים והשני הוה כגונז מן השומר  
והוה גזלן, אך הרמב"ן חולק עליו צזה, וס"ל  
דעדיין לא הוה צרשות הצעלים.

**ובגמ' צצא מליעא (דף ו' ע"א) אימא אם**  
תמצי לומר תקפה אחד צפנינו אין  
מוציאין אותה מידו הקדישה צלא תקפה מהו  
כיון דאמר מר אמירתו לגזוה כמסירתו להדיוט  
דמי כמאן דתקפה דמי או דלמא השתא מיהא  
הא לא תקפה וכמיצ ואיש כי יקדיש את ציתו  
קדש מה ציתו צרשמו אף כל צרשמו לאפוקי  
האי דלא צרשמו, וכמצי התוס' (ד"ה הקדישה)  
ומיירי נמי כגון ששחק צשעה שהקדיש ולצסוף  
כששאלה הגזנר צווח ומיצעיא ליה כיון דאמירתו